

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/155818,Zakonczyła-sie-budowa-grobów-wojennych-żołnierzy-podziemia-niepodległościowego-n.html>
20.04.2024, 11:18

Zakończyła się budowa grobów wojennych żołnierzy podziemia niepodległościowego na Cmentarzu Komunalnym w Katowicach, 7 grudnia 2021

**Poświęcenie obiektów nastąpi podczas wojewódzkich obchodów
Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” w 2022 r.**







Zakończyła się budowa grobów wojennych żołnierzy podziemia niepodległościowego na Cmentarzu Komunalnym przy ul. Murckowskiej 9 w Katowicach. Powstały one na miejscach pochówku śp. żołnierzy podziemia niepodległościowego Franciszka Skrobola oraz Józefa Wawrzyńczyka, których szczątki zostały odnalezione przez IPN w 2017 i 2018 r., a pochowane 16 września 2021 r.

Obiekty, sfinansowane ze środków Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa w Katowicach, są częścią kwatery Żołnierzy Niezłomnych. Podczas obchodów Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” w Katowicach w 2021 r. został odsłonięty i poświęcony pomnik „Gloria Victis” znajdujący się na terenie kwatery na katowickim cmentarzu komunalnym. Instytut Pamięci Narodowej chcąc godnie uczcić zamordowanych przez komunistów, podjął staranie o pozyskanie miejsca pod budowę indywidualnych grobów. Lokalizację wytypowano we współpracy z Urzędem Miasta Katowice i przy akceptacji Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach, który zgodnie ze stosowną ustawą nadzoruje sprawy związane z grobownictwem wojennym. Miasto Katowice bezpłatnie udostępniło miejsce pod budowę kwatery. Opracowanie projektu zlecono architektowi z Pszczyny Piotrowi Perledze. W centralnym miejscu kwatery wybudowano pomnik upamiętniający ofiary zbrodni sądowych reżimu komunistycznego, napis „Gloria Victis” znajdujący się na upamiętnieniu nawiązuje do obiektu, który znajduje się na cmentarzu przy ul. Panewnickiej. Po obu stronach pomnika spoczną szczątki żołnierzy powojennego podziemia, odnalezione przez Instytut w ramach prowadzonych prac poszukiwawczo-archeologicznych.

Franciszek Skrobol – współpracownik Konspiracyjnego Wojska Polskiego. Urodził się 25 października 1921 r. w Kleszczowie w okolicach Żor. W okresie okupacji niemieckiej

pomagał w organizowaniu azylu ukrywającym się przed gestapo. W sierpniu 1944 r. wysłany przymusowo do kopania okopów, skąd zbiegł i działał w oddziałach partyzanckich. Według przekazów rodzinnych podczas II wojny światowej działał również w Armii Krajowej. Po przejściu frontu pełnił służbę w jednostkach MO w Suszcu i Żorach. Jednocześnie od stycznia 1946 r. z częścią załogi posterunku w Żorach podjął współpracę z oddziałem dywersyjnym Konspiracyjnego Wojska Polskiego krypt. „Wędrowiec”. W jego domu kilkakrotnie odbyły się odprawy dowództwa okręgu i oddziału KWP. Zarejestrowany jako tajny współpracownik UB, nie podjął współpracy, przeciwnie – przyczynił się do likwidacji oficera prowadzącego przez oddział „Wędrowca”. Aresztowany przez PUBP w Cieszynie 16 lipca 1946 r. Został skazany 17 października 1946 r. przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Katowicach na karę śmierci, którą wykonano 28 grudnia 1946 r. w katowickim więzieniu.

Szczałki Franciszka Skrobola zostały odnalezione we wrześniu 2017 r. podczas prac ekshumacyjnych prowadzonych przez IPN na cmentarzu komunalnym przy ul. Panewnickiej w Katowicach.

Józef Wawrzyńczyk ps. „Pepik” – żołnierz Armii Krajowej i Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj. Urodził się 2 sierpnia 1922 r. w Zebrzydowicach (obecnie dzielnica Rybnika). Był synem Wilhelma, powstańca śląskiego i Jadwigi z domu Smyczek. W latach 1938 – 44 pracował w kopalniach na Zaolziu. W okresie 1944 – 1945 ukrywał się w Świerklanach, gdzie prawdopodobnie działał w tamtejszych strukturach AK. Od marca do maja 1945 r. służył w MO w Świerklanach. Od września 1945 r. rozpoczął działalność w grupie dywersyjnej Rocha Koziółka ps. „Odra”, podporządkowanej inspektoratowi rybnickiemu Delegatury Sił Zbrojnych, a następnie Komendzie Powiatowej Konspiracyjnego Wojska Polskiego o kryptonimie „Leśniczówka”, biorąc udział w akcjach zaopatrzeniowych i zbrojnych. Aresztowany 20 lutego 1946 r. przez PUBP w Gliwicach, został poddany brutalnemu śledztwu. 31 sierpnia 1946 r. Wojskowy Sąd Rejonowy w Katowicach na rozprawie na sesji wyjazdowej w Rybniku skazał Józefa Wawrzyńczyka na karę śmierci, którą wykonano 11 grudnia 1946 r. w więzieniu przy ul. Mikołowskiej w Katowicach.

Szczałki Józefa Wawrzyńczyka odnaleziono we wrześniu 2018 r. podczas prac poszukiwawczych prowadzonych przez IPN na cmentarzu komunalnym przy ul. Panewnickiej w Katowicach.